

धीपूर्वकृतं न नश्यतीत्याह स्वयमिति ॥ ११ ॥ अहिंसा अहिंसया तृतीयालोप आर्षः ब्रह्मण इति पाठे वेदसंबन्धिनः ॥ १२ ॥ तथा अस्य पुंसः कर्मकामकृतं विहिंसा अहिंसानैवानुकर्षति ब्रह्मवादिनः स्मृतिका
 राः यथोक्तं प्रायश्चित्तैरपैत्येनोयदज्ञानकृतं भवेत् कामतो व्यवहार्यस्तु वचनादिह जायत इति कर्मकृतमिति पाठे कामत इत्यध्याहृतं तथा कामकृतं चास्येति पाठे तु अकामकृतवत् कामकृतमपि अहिंसैवापक
 र्षतीत्यर्थः ॥ १३ ॥ एवं परमतमुपन्यस्य कामतोऽकामतो वा कृतं कर्म बहु अल्पं वा भोगमदत्वा नैव नश्यतीति स्वमतमाह अहं त्वित्यादिना गुणयुक्तं पुण्यं कर्म प्रकाशं बुद्धिपूर्वकं प्रकाशज्ञात्वेत्यर्थः णमुलं तमिदं
 ॥ १४ ॥ मनसा बुद्धियुक्तानि इदमित्थं कुर्यान्न वेति विमर्शपूर्वकं इदमित्थं कर्तव्यमेवेति निश्चित्येत्यर्थः यथा तथं स्थूलसूक्ष्मतारतम्येन फलं तिसुखदुःखादिकं यच्छंति ॥ १५ ॥ नित्यं अव्यभिचारि फलं उल्लेखं
 स्वयंकृत्वा तु यः पापं शुभमेवानुतिष्ठति ॥ प्रायश्चित्तं नरः कर्तुमुभयं सोऽश्रुते पृथक् ॥ ११ ॥ अज्ञानात् कृतां हिंसा महिंसा व्यपकर्षति ॥ ब्राह्मणाः शास्त्रनिर्देशादि
 त्याहुर्ब्रह्मवादिनः ॥ १२ ॥ तथा कामकृतं नास्य विहिंसैवानुकर्षति ॥ इत्याहुर्ब्रह्मशास्त्रज्ञा ब्राह्मणा ब्रह्मवादिनः ॥ १३ ॥ अहं तु तावत्पश्यामि कर्म यद्वर्तते कृतं ॥ गु
 णयुक्तं प्रकाशं वा पापेनानुपसंहितं ॥ १४ ॥ यथा सूक्ष्माणि कर्माणि फलं तीह यथा तथं ॥ बुद्धियुक्तानि तानि ह कृतानि मनसा सह ॥ १५ ॥ भवत्यल्पफलं कर्म सेवि
 तं नित्यमुल्लेखं ॥ अबुद्धिपूर्वं धर्मज्ञकृतमुपेण कर्मणा ॥ १६ ॥ कृतानि यानि कर्माणि देवतैर्मुनिभिस्तथा ॥ न चरेत्तानि धर्मात्माश्रुत्वा चापि न कुत्सयेत् ॥ १७ ॥
 संचित्य मनसाराजं विदित्वा शक्यमात्मनः ॥ करोति यः शुभं कर्म स वै भद्राणि पश्यति ॥ १८ ॥ न वेकपाले सलिलं संन्यस्तं हीयते यथा ॥ न वेतरे तथा भावं प्राप्नो
 तिसुखभाविता ॥ १९ ॥ सतो येन्यत्तु यत्तोयं तस्मिन्नेव प्रसिच्यते ॥ दृढे दृढिमवाप्नोति सलिले सलिलं यथा ॥ २० ॥ एवं कर्माणि यानीह बुद्धियुक्तानि पार्थिव ॥
 समानि चैव यानीहतानि पुण्यतमान्यपि ॥ २१ ॥ राजा जेतव्याः शत्रवश्चोन्नताश्च सम्यक्कर्तव्यं पालनं च प्रजानां ॥ अग्निश्चेयो बहुभिश्चापि यज्ञैरत्येमध्ये वा वन
 माश्रित्य स्थेयं ॥ २२ ॥ दमान्वितः पुरुषो धर्मशीलो भूतानि चात्मानमिवानुपश्येत् ॥ गरीयसः पूजयेदात्मशक्त्या सत्येन शीलेन सुखं नरेन्द्र ॥ २३ ॥ इति श्री
 महाभारतेशांति ० मोक्ष ० पराशरगीतायां एकनवत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २९१ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥
 मरकावहं उयेण हिंसेण यथा बुद्धिपूर्वकृतं कर्म नियमेन फलदमेव मबुद्धिपूर्वकृतमपि तयोर्विशेषस्तु फलबहुत्वात्पत्त्वकृतो न तु फलसदसद्भावकृत इति श्लोकत्रयार्थः ॥ १६ ॥ ननु कर्मफलस्यापरिहार्यत्वे कथं वि
 श्वामित्रेण वसिष्ठस्य पुत्रशतं हतं तत्फलं नरकपातश्च न प्राप्त इत्याशंक्या लौकिकत्वात् न तदुदाहरणमित्याह कृतानीमि ॥ १७ ॥ १८ ॥ न वे अपके सलिलं न्यस्तं चेद्दीयते कपालमेव न वेतरेपके जलं न्यस्तं चेत्तथा
 भावं यथा पूर्वरूपं स्थितं तथारूपत्वमेव प्राप्नोति न हीयते एवं ते जस्विनं पापपुण्योदासीनं कर्म न हिनस्ति इतरत्तु हिनस्ते वेति भावः ॥ १९ ॥ २० ॥ समानि चात्विषमाणि ॥ २१ ॥ एवं साधारणं धर्ममुक्त्वा राज्ञां वि
 शेषधर्मानाह राज्ञेति अंत्येव यसि अविरक्तेनापि मध्ये मध्यमे विरक्तेन ॥ २२ ॥ आत्मानमिवेत्यहिंसा सूचिता गरीयसः गुरुतरान् ब्रह्मविद्याप्रदान् सत्येन ब्रह्मप्राप्तये अध्ययनेन वसतीति वद्वेतौ तृतीया ॥ २३ ॥
 इति शांतिपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये एकनवत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २९१ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥